

Koevoet

Derde jaargang nr. 9, februari 2003

Hoop

De adventstijd ligt al weer enkele weken achter ons, en heeft plaats gemaakt voor de hectiek van de politieke arena als opmaat voor de verkiezingen op 22 januari. Ontzettend belangrijk om je stem uit te brengen, misschien weer voor de komende 4 jaar. Stemmen is een groot recht. En dat vraagt ook om goede voorbereiding. Wat ons wel raakt is dat daarbij het woord landbouw, buiten de landbouwkringen, zo ongelooflijk weinig valt. Daarom willen wij in deze Koevoet toch graag iets van de stilte meenemen voorbij de hectiek van dit moment. De verandering in landbouw, landgebruik en natuurbeheer zal vanaf de basis plaatsvinden, uit projecten als adopteer een koe, maar ook uit het verdiepingsproject dat in deze Koevoet besproken wordt, over verdergaande participatie van 20 boeren/consumentengroepen, hoe klein ook. Onze hoop is dat die geestkracht sterk genoeg is, juist door er met elkaar als boeren en burgers aan te gaan en te blijven staan!

Vier kaarsen brandden op de adventskrans. Het was heel stil, zo stil dat te horen was hoe de kaarsen begonnen te spreken. De eerste kaars zuchtte en zei: 'Ik heet vrede. Mijn licht straalt, maar de mensen hebben geen vrede, ze willen me niet.' Zijn vlam werd steeds kleiner en doofde uiteindelijk uit.

De tweede kaars flakkerde en zei: 'Ik heet geloof, maar ik ben overbodig. De mensen willen niets van God weten. Het heeft geen zin meer dat ik brand.' Een zuchtje wind blies de tweede kaars uit.

Zacht en bedroefd sprak de derde kaars: 'Ik heet liefde. Ik heb geen kracht meer om te branden. De mensen laten me links liggen. Ze zien slechts zichzelf, niet de ander die vraagt om hun liefde.' Het kaarsje flakkerde nog even op en doofde toen uit.

Toen kwam een kind de kamer binnen. Het zag de kaarsen en zei: 'Maar jullie moeten toch branden!' Terwijl het kind begon te huilen, nam de vierde kaars het woord: 'Wees niet bang! Zolang ik brand, kunnen we ook de andere kaarsen weer aansteken. Ik heet hoop.'

(Willi Hoffsummer)

Colofon

De Koevoet is een uitgave van 'Leef mee met de boer en adopteer een koe', een initiatief van stichting Milieubewustzijn en wordt inmiddels gesteund door 100 boeren en 1800 burgers.

Noordereinde 56, 1243 JJ 's-Graveland.

Websites: www.adopteereenkoe.nl

www.adoptacownow.org

www.milieubewustzijn.nl

E-mail: reactie@adopteereenkoe.nl

Fax: 035 - 6559360

Tel.: 035 - 6559359

Banknr. 540227013

Zelfanalyse van onze boeren

Successen, verbeter- en verwonderpunten

De zelf-analyses die de AEK-boeren eind vorig jaar hebben ingevuld, zijn op 7 januari jl. besproken in de klankbordgroep. De resultaten willen we op twee manieren terugkoppelen. In deze Koevoet laten we vijf ontwikkelingsprofielen zien, die we uit de analyses van de hele groep hebben samengesteld. Uit overwegingen van privacy krijgt iedere boer een persoonlijke brief (of zelfs een bezoek) met de op hem toegespitste opmerkingen over successen, verbeter- en verwonderpunten.

1. Overtuigend innovatieve pioniers: voorbeelden voor duurzaamheid en verbinding met mens en natuur

Er zijn 7 boeren die we met een gerust hart kunnen kwalificeren als “innovatieve pioniers”. We bedoelen daarmee dat ze zowel op ecologisch, economisch als sociaal gebied vergaand “groen” boeren. Hun AEK-bedrijfsprofiel is op 7 of meer onderdelen groen en ze werken op basis van echte duurzaamheidsconcepten als:

- mest als uitgangspunt voor het aantal koeien
- win-win mogelijkheden zoeken tussen rundvee, educatie en natuurbeheer
- dieren ouder laten worden en laten leven naar hun aard
- bewuste methoden in het werken in balans met de natuur
- afzet voor vlees verbeteren middels eigen verkooppunt
- natuurgebieden beheren voor natuurorganisaties
- langere-termijnplan voor meerdere generaties van mens en natuur
- vrij van kunstmest
- duidelijk verbonden met consumenten/adoptievrienden

De boeren in deze groep vormen een lichtend voorbeeld voor het project en daarbuiten.

2. Actieve bedrijven: duurzaamheid als kans, ecologisch, economisch en sociaal

Er zijn 17 ondernemende boerenbedrijven onder onze boeren, die zijn te herkennen aan 5 of 6 onderdelen groen in het AEK-bedrijfsprofiel. Zij streven slagvaardig ondernemerschap na, ruiken nieuwe kansen en hebben frequent contact met de buitenwereld. Daardoor weten ze goed in te spelen op nieuwe kansen, zoals:

- een groot aantal excursies, cursussen, sociale activiteiten
- goede PR via toeristische en gemeentelijke kanalen
- kansen ruiken en aanpakken voor agrarisch natuurbeheer
- cursussen homeopathie en toepassen van zonne-energie
- goede planning van afzet en investeringen
- zien eco-bedrijf als kans op de markt
- samen met adoptievrienden zoeken naar nieuwe product/markt-combinaties
- investeren in ontvangstruimte en realiseren gesloten productie-keten
- risico's nemen, ook met financiële tegenvallers, zoals het faillissement van de eco-melkfabriek

- investeren in stallen en in welzijn van boer en dier
 - fungeren als gastboerderij, en uitbreiden van weidevogelbeheer
 - minder antibiotica en krachtvoer gebruiken en meer eigen stieren
 - op veelzijdig bedrijf koersen om risico's te spreiden (koe, geit, varken, kip, kaasmaken, landwinkel, kano's)
 - contacten opbouwen met andere AEK-boeren in de regio of tussen biologische boeren in het algemeen.
- Deze boeren – in feite op weg om pionier te zijn – komen er wel, zeker met steun van elkaar.

3. Positivo's in “spagaat” naar duurzaamheid

Dit geldt voor 25 bedrijven die wel willen werken aan de omschakeling naar duurzaamheid, maar het moeilijk vinden om het in te vullen. Economische bezwaren en oude denkpatronen maken het geregeld moeilijk om een volgende stap te zetten. Ook is er moeite met de AEK-aanpak. Daardoor gaat de omschakeling slechts stap voor stap. Deze bedrijven hebben 1 tot 4 groene onderdelen in hun AEK-bedrijfsprofiel.

Voorbeelden van hun omschakelings-proces:

- motivatie zeker aanwezig, maar vinden vragenlijst zelf-analyse moeilijk
- zoeken contact met adoptievrienden: maar hoe ermee om te gaan
- hebben wel ecologische ideeën, maar hoe vertaal je die naar een haalbare praktijk?
- zoeken steun in netwerk van boeren/boerinnen en willen advies van onderzoekers
- hebben meer tijd nodig voor eigen bewustwording
- stappenplan gemaakt: weg van gen-tech, weidegang, mest-behandeling, nu nog uitvoeren
- economische tegenvallers leiden tot vertraging plannen
- in spagaat tussen huidige landbouwpraktijk (KI, efficiënt voergebruik, keizersnedes) en nieuwe duurzame methoden (verhoging levensduur, welzijn dieren, gezondheid bodem)
- moeite met overleven tijdens omschakeling. Houden open dagen, doen aan weideverbetering en paardentoeisme, stappen af van kunstmestgebruik, willen betere huisvesting regelen, maar weten niet of het lukt.
- zijn principieel tegen oormerken, maar weten nauwelijks te overleven wegens te kleine schaal en gebrek aan opvolging
- inzet op gezondere bedrijfsvoering, maar huiverig voor economische haalbaarheid
- hebben extern inkomen nodig, zijn te klein, maar doen het bedrijf uit liefde erbij.
- zeer zwaar jaar gehad, amputatie melkveetak, hopen via consumenten-bindingssysteem hoofd boven water te krijgen.

Deze boeren willen we met het bureau en de klankbordgroep wat extra steun in de rug bieden (maatwerk, dus).

4. Nieuwelingen zonder profiel en zoekenden

Er is een 10-tal ‘nieuwere’ boeren die nog geen zelfanalyse

hebben gemaakt, maar die we met enige ondersteuning proberen op weg te helpen. Er zijn ook 7 boeren die zoekende zijn, die in het AEK-bedrijfsprofiel geel en rood scoren, die twijfelachtig zijn over het begrip duurzaamheid of nog geen contactgroep van adoptievrienden hebben, of die soms om privé-redenen moeten afhaken.

Een aantal voorbeelden:

- slootkantbeheer en nestbescherming, open dagen, maar wat betekent verduurzaming?
- geen stallijst – ‘slapend deelnemer’
- overwerkt
- pas nieuw in netwerk
- kan niet veel met “verduurzaming en verbinding” en verwijst naar onmogelijke externe omstandigheden, zoals de politiek
- geen profiel beschikbaar, geen boerderijdagen gehad
- was papieren AEK kwijt

5. Bedrijven die niet passen in de filosofie en doelstellingen van AEK m.b.t. duurzaamheid

Met twee bedrijven zullen wij, van StiM, gaan praten over beëindigen van het contact. De een is een high tech bedrijf met doelstellingen die zó conflicteren met de filosofie van AEK, dat wij verdere deelname niet kunnen verantwoorden. De ander is niet van zins om het gesprek open te maken over de duurzaamheidsdoelen, en voert daarvoor economische argumenten aan. Deze boer zullen we verwijzen naar de nieuwe actie van LTO “Vrienden van het platteland”.

De rol van onze adoptievrienden

Als adoptievriend zou u, met deze Koevoet in de hand, op de volgende boerderijdag met uw boer in gesprek kunnen gaan over de profielen. Vraag bijvoorbeeld waar hij/zij met het bedrijf is ingedeeld, of wat zijn persoonlijke successen, verbeter- en verwonderpunten zijn. Wellicht kunnen boeren en adoptievrienden elkaar onderling daarbij helpen.

”Een kalf kalmeert de kudde”

Ook Jan en Annette Vrolijk organiseerden in november een boerderijdag. Ik ging kijken – omdat ik er zelf een adoptiekoe heb, maar ook omdat ik benieuwd was naar hun kalveren. Weet u nog? In tegenstelling tot andere melkveehouders laten ze ze drie maanden bij de moeder zogen. Gewoonlijk wordt daar het jonge dier al na 'n paar dagen bij de moeder weggehaald.

Johan Tesselaar

De proef is nog in volle gang, vertelden ze. Maar hij heeft al boeiende resultaten opgeleverd.

“Ze groeien bijvoorbeeld veel sneller dan kalveren die niet bij de moeder drinken. Ruwweg een kilo per dag. En we weten intussen dat je een kalf beter drie maanden bij de moeder kunt laten dan twee. Juist de derde maand van zijn leven maakt het spijsverteringsstelsel namelijk een belangrijke ontwikkeling door. Als je het dier eerder afspeent, valt de groei vrijwel stil.”

Ook op het sociale vlak is er verandering merkbaar.

“De mensen van het Louis Bolkinstituut, die de proef begeleiden, hebben hier pas weer het gedrag van de dieren geobserveerd. Je ziet nog de rugnummers die ze daarvoor hebben gekregen. Maar van agressie hebben ze niets kunnen ontdekken. Nou moet je om te beginnen weten dat er in een kudde altijd al een sociale rangorde geldt, en dat agressief gedrag dan ook zelden voorkomt. En de onderzoekers doen vergelijkend onderzoek, dus kunnen ze pas later een oordeel geven. Maar mijn gevoel zegt me dat de kalveren een kalmerende invloed hebben op de hele kudde. Je ziet af en toe zelfs pleegmoederlijk gedrag bij koeien die géén kalf hebben. En de moeders zelf zijn minder sloom.”

Wat niet verandert, vertelt Annette, is de reactie van een moeder wanneer haar jong wordt weggehaald. “Nou ja, weggehaald: ze zijn door een hek van elkaar gescheiden. Maar dan staat de moeder de hele nacht te schreeuwen. En wij lijden mee, want het bezorgt óns een slapeloze nacht.”

Vrolijk's ‘kalverenproef’ krijgt veel aandacht in de media. Dat heeft een onverwacht neveneffect: veel mensen blijken graag een kalf te willen adopteren. Er zijn intussen zó veel kandidaten, dat alle kalveren die tot volgend jaar augustus geboren worden, al bij voorbaat geadopteerd zijn.

“Weidegang is niet alleen maar gymnastiek”

Een Adopteer-een-koe-boer ben je niet zomaar. Nu er een jaar voorbij is, kijken we welke boeren met de actie doorgaan en met welke boeren wij dóór willen en met welke niet. We vroegen de lezers ons te helpen door hun bevindingen op boerderijdagen te laten weten. Dat leverde veel goede berichten op, maar ook een enkele minder goeie.

Om te beginnen verbaasden deze adoptievrienden zich erover dat de boerderijdag in april werd afgelast ‘omdat de koeien buiten stonden’. Een zwak argument, meenden ze, want er is niets op tegen om op laarzen de wei in te gaan. Overigens noemt deze boer buiten lopen voor de koe alleen maar gymnastiek. De adoptievrienden vinden een complete weidegang een volstreekte voorwaarde voor hun ondersteuning. Wij kunnen daar aan toevoegen dat ook de samenstelling van de melk erdoor verbetert (o.a. een hoger percentage CLA). Ook de opmerking van de boer dat biologische boeren beter gecontroleerd moeten worden, stoorde de adoptievrienden. “Vorig jaar was hij positief over dit onderwerp – maar kennelijk kent hij de afzetproblemen en vindt hij het nodig biologische boeren een schop na te geven. Dat hij niet wil veranderen, daar is mee te leven, maar als-ie beweert zelf duurzaam te werken en in één adem de biologische boeren indirect verwijt dat ze maar wat aanklungelen... Dat vinden we onverteerbaar.” Ook de besteding van het adoptiegeld riep vragen op: we kopen er stro voor. Stro? Met het geld van 21 adoptievrienden?

Onze indruk, zeggen ze, is dat dit bedrijf helemaal niet naar duurzaam toewerkt, maar meedoet vanwege het geld. Voor de 2100 gulden die ze per jaar ontvangen, geven ze een rondleiding, kopen koffie en speculaas en besteden ze drie werkuren. Tel uit je winst.

“Nou wat ons betreft is die winst volgend jaar 200 gulden lager, want wij hebben de stichting intussen gevraagd om twee adoptiekoeien bij een biologisch melkveebedrijf. Ons vertrouwen in gangbare boeren is na twee teleurstellingen op. Voor deze boer willen we nog eens herhalen wat Jaap Vermue op de boerendag zei: als je de actie overeind wilt houden, moet je aan de kwaliteit werken. Een goed contact met adoptievrienden hoort daar óók bij.”

Noot van de Stichting

In goed overleg hebben we met deze boer besloten om te stoppen. Wat de boer als heel pijnlijk heeft ervaren, is dat de adoptievrienden niet bij hem zelf hebben aangeklopt, maar naar de stichting gelopen zijn. Wij delen dat gevoel. Wij vinden het heel belangrijk dat boer en adoptievrienden er eerst samen proberen uit te komen. Reden dat de zaak gestopt is met deze boer, is de te geringe vooruitgang in verduurzaming. Alle adoptievrienden hebben in een gezamenlijk door ons en de boer geschreven brief de keuze voorgelegd gekregen om te stoppen of over te stappen naar een andere boer. Dit proces is inmiddels bijna afgerond. We kijken terug op een zorgvuldig afscheidingsproces. Zo kan het ook!

Eindelijk inenten tegen MKZ?

Met 'n beetje geluk hoeven we nooit meer zo'n drama mee te maken als tijdens de MKZ-crisis van 2001. Na onderzoek in alle landen die door MKZ werden getroffen, is in december 2002 aan de Europese Commissie het advies uitgebracht om een volgende uitbraak van de gevreesde ziekte te bestrijden door inenting. En het ziet ernaar uit dat de Commissie dat voorstel overneemt. Daarmee lijkt het massaal afmaken van gezonde dieren tot het verleden te gaan behoren.

Inenten is niet nieuw. Tot 1992 was het de standaard-aanpak wanneer MKZ werd geconstateerd. Alle dieren rond een besmet bedrijf werden dan ingeënt. Maar tien jaar geleden werd vaccinatie afgeschaft. Dat werd ingegeven door – u raadt het al – economische belangen. Er waren landen die geen vlees van ingeënte dieren wilden invoeren, omdat ze bang waren dat daarmee ook de ziekte zelf kon worden overgebracht. (Volgens deskundigen bestaat die kans alleen in theorie.)

De vraag die zich nu opdringt, is wat er in de toekomst gaat gebeuren met het vlees van ingeënte dieren.

Een meerderheid in de Tweede Kamer vindt dat dit gewoon zou moeten worden verkocht - net zoals vóór 1992. Inenting heeft namelijk géén effect op de kwaliteit van het vlees. (Het vaccin bestaat uit gedood MKZ-virus, dat het immuunsysteem van de koe aanzet tot het maken van antistoffen. Het vaccin wordt door het lichaam uitgescheiden.)

De Nederlandse supermarkten zijn bereid het vlees te verkopen (Albert Heijn was daartoe al tijdens de MKZ-crisis bereid). Er hoeft geen onderscheid te worden gemaakt met ander vlees, zeggen ze, maar ze vinden wel dat een voorlichtingscampagne op z'n plaats zou zijn. Daar zouden ze in willen samenwerken met de overheid en de land- en tuinbouworganisaties.

En het buitenland? Ongeveer 10 % van onze export gaat naar landen buiten de EU, en een land als Japan zal niet bereid zijn om dergelijk vlees in te voeren. Maar dat hoeft geen probleem te zijn. Vlees van gevaccineerde dieren is betrekkelijk eenvoudig apart te houden, en zou dan alleen binnen Europa verkocht kunnen worden.

Paardentoeerisme bij AEK-boer

De Stichting Hippisch Toerisme Nederland heeft door de mooiste delen van ons land routes voor ruiter en koetsier uitgezet. Tochten van één à twee uur, maar ook voor een halve of hele dag. Je kunt er zelfs meerdaagse routes krijgen. Ze beginnen en eindigen meestal bij een manege of een toeristisch bedrijf met stallings- of verzorgingsmogelijkheden voor paarden. En behalve start- en eindpunt zijn die ook uitermate geschikt als pleisterplaatsen.

Helaas voor de paardenliefhebbers in Noord- en Zuid-Holland, liggen die routes alleen in de zuidoosthoek van ons land. En dus krijgen Meyert en Marianne Lont - onze adoptieboer(in) van de Cormeyhoeve in Sloodorp - nauwelijks *paardenpassanten* op hun bedrijf. Terwijl er in het westen toch zo veel moois is te zien.

"We zijn dus op zoek naar andere boeren en burgers die een pleisterplaats kunnen bieden voor rondtrekkende ruiters en koetsiers.

Dat kan een plekje zijn om de paarden water en voer te geven, maar je kunt ook denken aan een picknickplaats.

En een overnachtingsplek is helemaal het einde. Dan kunnen we samen een route uitzetten en misschien een foldertje uitgeven. Wie geïnteresseerd is, kan ons altijd bellen: 0227-602426. En kijk anders eerst maar 'ns op het internet: www.paardentoeerisme.nl."

Aan de hoorns herken je de koe

Toen we ruim 11 jaar geleden onze eerste koeien (van het Franse limousinras) kochten, kwam het niet in ons hoofd op de hoorns er af te halen. We waren juist blij dat ze er op zaten, want dat was voor ons de enige mogelijkheid de dieren te leren kennen (dit was nog vóór het gele oorflappen-tijdperk). Koeien (en stieren) hebben namelijk allemaal verschillende hoorns, én een verschillende stand van de hoorns, vergelijkbaar met onze vingerafdruk. Sommige zijn liervormig, anderen wat meer gedrongen, weer anderen a-symmetrisch. Het geeft een koe een eigen gezicht!

Over het algemeen wordt gezegd dat koeien met hoorns elkaar erg kunnen verwonden. Bij ons is dat tot nu toe beperkt gebleven tot een enkel schrammetje. Binnen een kudde heerst namelijk een strikte rangorde. Dominante koeien zijn meestal de oudere dieren en de dieren die in een goede conditie zijn. (Niet per se de koeien met de grootste hoorns!) Komt een koe in een andere groep terecht, dan wordt met een kort kop-duw gevecht de rangorde opnieuw vastgelegd en klaar. We hebben een potstal gebouwd waarin de dieren genoeg ruimte hebben. Een lager geplaatst dier kan dan altijd conflicten vermijden. (Agressief gedrag komt vaker voor bij dieren die in kleine ruimtes moeten leven.)

Omdat we biologisch werken, hebben voor ons de hoorns van een koe een nog grotere betekenis. Door de ingewikkelde botstructuur in het hoorngedeelte, fungeert de hoorn ook als antenne voor het dier. Ze kan zich er beter door oriënteren. Ook hebben hoorns invloed op het ingewikkelde systeem van de spijsvertering - een koe is het enige dier dat van enkel gras een enorme hoeveelheid melk per dag kan produceren! Hoe bijzonder een koehoorn is, blijkt het best uit het gebruik van het hoornmestpreparaat in de biologisch-dynamische landbouw. Simpel uitgelegd worden koehoorns (bewaard na het slachten) gevuld met koemest een winter in de aarde begraven. In deze periode werken aarde én kosmische krachten in op de

mest. Dat wordt dan een kruimelig, aarde-achtig materiaal met een groeibevorderende werking. (Mest die in een stierenhoorn wordt begraven, komt er rottend uit). Vervolgens wordt dit materiaal in water opgelost, geroerd (potentiëren) en over het land verspreid vóórdat er gezaaid wordt. De zaden kiemen dan beter.

Uit eigen waarneming merken wij dat de uitstraling van een koe (noem het aura als je wilt) voornamelijk te voelen is vóór en boven haar kop. Precies op de plaats waar de hoorns zitten. De meeste van onze koeien laten zich liever niet "frontaal" benaderen, doet iemand dat ongevraagd toch, dan weet ze precies de afstand van hoorn naar hand in te schatten...

(Dit verhaal is ons het afgelopen jaar toegestuurd door een van de AEK-boeren. Helaas kunnen we zijn/haar naam niet meer achterhalen. Maar misschien meldt hij zich... Red.)

Steun voor verbanden van boer en consument

In de land- en tuinbouw borrelen voortdurend vernieuwende initiatieven op. Het jongste idee is afkomstig van CLM, StiM en Biologica. Ze willen de verbinding tussen boer en consument versterken. Uit idealisme natuurlijk, maar ook uit praktische overwegingen. Als je ziet wat er uit de bestuurscentra Den Haag, Brussel en Genève (WTO) op boeren en tuinders afkomt, redeneren ze, is een hechte verbinding met consumenten in eigen land van het grootste belang. Om daar een steentje aan bij te dragen, willen ze lokale verbanden van boeren en consumenten versterken en verdiepen. En de verhalen die erover te vertellen zijn, gaan ze uitdragen in de Nederlandse samenleving.

Lusten...

Elk van de deelnemende verbanden zal uniek zijn, afhankelijk van wat de boer of tuinder en de consumenten willen en kunnen. En natuurlijk zullen ook de bedrijfsomstandigheden een rol spelen. Maar hoe uiteenlopend ze ook mogen zijn, elk deelnemend LBC-verband kan rekenen op de volgende lusten.

1. Een sterk LBC-verband na drie jaar
2. Kennis en vaardigheden die nodig zijn om na 3 jaar het LBC-verband te laten doorgroeien. Denk hierbij aan zelf-analyse, communicatievaardigheden, en instrumenten om efficiënt en effectief met de beschikbare tijd om te gaan
3. Verbetering van de bedrijfsresultaten op ecologisch, sociaal en economisch vlak
4. Een netwerk van collega's waaruit inspiratie en steun voor je eigen initiatief komt
5. Positieve publiciteit over wat er op het bedrijf gebeurt
6. Een mooie website
7. Adequate ondersteuning door het projectteam en andere ingehuurd experts (één-op-één begeleiding per initiatief, gedurende vijf dagen per jaar).

... en lasten

"Ieder voordeel heft z'n nadeel", zou 'n bekend voetbaltrainer roepen. En dus brengen LBC-verbanden ook lasten mee. Een opsomming, waarbij het opvalt dat vooral *tijd* een belangrijke factor is.

1. Het vraagt veel tijd en energie om een sterk LBC-verband op poten te zetten
2. Er is tijd nodig voor overleg met de projectorganisatie (per initiatief verschillend, afhankelijk van eigen ambities)
3. Deelnemen aan 3 workshopdagen per jaar (tussen oktober en maart) waar ervaringen kunnen worden uitgewisseld met de andere deelnemende verbanden
4. Verzamelen van gegevens om het veranderingsproces en de resultaten helder te maken
5. Tijd om het verhaal van de ontwikkeling van het LBC-verband te vertellen aan de pers en aan groepen geïnteresseerden (overigens neemt ook het projectteam een deel van de PR-taak op zich).

Selectie

De eerste fase van het project "Lokale Boer-consument-verbanden" draait vooral om het vinden van bedrijven die willen meedoen. Er hebben zich intussen 40 boeren en tuinders aangemeld. (Onder hen zijn 6 boeren die ook meedoen aan Adopteer een Koe.)

Op 1 februari, de startdag van het project, wordt gezamenlijk vastgesteld welke twintig daarvan 'doorgaan'. Zij zullen drie jaar lang worden begeleid.

Ongetwijfeld een onderwerp dat ook in volgende edities van de Koevoet aandacht krijgt!

Biologica stimuleert de biologische landbouw ten behoeve van een ecologisch, economisch en sociaal duurzame voedselproductie. Hoofddoelen zijn innovatie, groei en kwaliteit van deze landbouwmethode en haar producten op basis van internationaal vastgelegde uitgangspunten, en het versterken van de betrokkenheid tussen boeren, tuinders en consumenten.

Stichting Milieubewustzijn staat voor harmonie in mens, werk en milieu. Zij vormt een kraamkamer en broedplek voor en door pioniers met een veelbelovend idee en willen dat concreet maken. Zo ontstond ook 'adopteer een koe'. Het *Centrum voor Landbouw en Milieu* zet zich in voor een duurzame en multifunctionele land- en tuinbouw. Als onafhankelijk kennisinstituut werkt het met de betrokkenen aan praktijkgerichte, innovatieve en werkzame oplossingen voor vraagstukken die zich aandienen. Het CLM is in staat geweest bruggen te bouwen tussen boeren en milieubeweging, en vindt het nu een uitdaging te werken aan bruggen tussen land- en tuinbouw en de consumenten van producten en diensten van het platteland. Het project Lokale Boer Consumentverbanden wordt financieel gesteund door het VSB-fonds.

KORT NIEUWS - KORT NIEUW - KORT NIEU - KORT NIEUWS

'Jullie hebben geen prijs gewonnen omdat je handelt tegen het overheidsbeleid. Maar ga daar asjeblieft mee door.' (Een official in de wedstrijd om de groenprijs tegen Theo Spruit, die een eervolle vermelding kreeg.)

• • •

Een van onze Friese boeren (zelf ook oormerkweigeraar) heeft bij ons het voorstel gelanceerd om een anti-oormerkenfonds op te richten. Boeren die principieel oormerkweigeraar zijn (bijv. uit een oogpunt van dierenwelzijn) krijgen heel wat extra kosten over zich heen. Het voorgestelde fonds kan voor hen een steuntje in de rug betekenen. In de volgende Koevoet meer hierover.

KORT NIEUWS - KORT NIEUW - KORT NIEU - KORT NIEUWS

Beloning Adopteer-een-koe-boer

Al denk je soms van niet - de natuur telt nog wel degelijk. Eén van de bewijzen is dat steeds meer boeren werk maken van natuurbeheer. Dat mag best wat meer onder de aandacht van het publiek komen, vonden ze bij de stichting CLM *). Die introduceerde daarom de nationale groenprijs: welk bedrijf combineert goede bedrijfsresultaten met mooie prestaties op het gebied van landschap en natuur? Dat hebben ze geweten: liefst 53 bedrijven dongen mee.

Wat voor CLM telt, is niet alleen de natuur die op of bij een bedrijf aanwezig is. Ook de omvang van het bedrijf telt mee, net als de houding van de boer tegenover de natuur. En minstens zo belangrijk is wat hij of zij doet aan voorlichting en educatie.

De jury heeft er een behoorlijke kluit aan gehad om een winnaar te kiezen. Ze bestudeerde de beschrijvingen die de deelnemers zelf hadden gegeven en ze bezochten alle bedrijven. Daarbij ging het erom wie het meest betekent voor de kwaliteit van de natuur, en het best inspeelt op ecologische en cultuurhistorische zaken. Ook telt de creativiteit mee en ze keken of er vernieuwende activiteiten waren. Ten slotte is het van belang of de activiteiten ook toepasbaar zijn voor anderen. Dat leidde tot een lijst van tien genomineerde bedrijven.

Voor de bekendmaking van de drie uiteindelijke winnaars hadden ze niet de eerste de beste uitgenodigd. Het was dr. H.H.F. Wijffels, niet alleen directeur van de Sociaal Economische Raad, maar ook van Natuurmonumenten. 'Eigenlijk zijn ze alle tien winnaar', vond hij. 'Want ze werken er allemaal hard aan om de tegenstelling tussen natuur en landbouw te overstijgen.'

Bij de tien was ook "onze" adopteer-een-koe-boer Theo Spruit. Hij greep jammergenoeg net naast de drie prijzen. Maar hij kreeg de vierde, zou je kunnen zeggen: een eervolle vermelding.

"Hij is namelijk het symbool geworden van hoe je op een heel vernieuwende en tegelijk klassieke manier boer kunt zijn in het Groene Hart van Holland. En zijn goede resultaat wordt bewezen doordat hij zúlk schoon slootwater heeft, dat je het zonder risico kunt drinken'.

Ook van onze kant feliciteren we de familie Spruit. Zo'n erkenning moet een goed gevoel geven na de vele keren dat hij vanwege zijn zorg voor de natuur, en zijn soms minder gebruikelijke methoden, voor de rechter stond...

*) Het Centrum voor landbouw en milieu, in Utrecht, innoveert, debatteert en bemiddelt voor een duurzame land- en tuinbouw.

Adoptievrienden "overhoord"

Ook op de Eemlandhoeve hebben we weer een boerderijdag gehad met adoptiekoehouders. We hadden daarvoor een geïllustreerd werkblad gemaakt, "Ken je Koe", en dat werkte goed. Het is misschien nuttig om de vragen ook in de Koevoet op te nemen – wie weet kunnen anderen ze ook gebruiken.

Groeten van Jan Huijgen

Vragen over je adoptiekie op de Eemlandhoeve

Wat is de naam van de koe?

Wat is haar werknummer/levensnummer?

Hoeveel kalfjes heeft de koe gehad?

In welk levensstadium bevindt de koe zich nu?

Welke karaktertrekken heeft de koe?

Wat is het ras van de koe?

Welke kenmerken heeft dat ras?

Uit welk land komt het ras?

Wat is de Eemlandhoeve voor een boerderij?

Wat vindt u er zelf van om een koe 'te hebben'?
Welke suggesties heeft u voor de boer?

Naschrift redactie

Een leuk initiatief! We zijn vooral benieuwd of er nuttige suggesties zijn gedaan.

Zelf zijn we nogal gecharmeerd van de *mondiale voetafdruk*. Daaraan kun je een duurzame leefstijl afmeten. Het is een methode waarmee je de ruimte- en milieubelasting van een land, gemeente of persoon kunt berekenen. Het uitgangspunt hierbij is, dat voor alles wat een mens doet (reizen, sporten, eten enz.) energie en ruimte nodig is. De voetafdruk van de doorsnee Nederlander blijkt te groot. Die heeft 4,7 hectare nodig terwijl er voor elke aardbewoner 1,7 hectare ter beschikking is.

Hoe groot is uw voetafdruk? Daar zijn we bij StiM benieuwd naar. Het zou bijvoorbeeld een interessante activiteit kunnen zijn op een boerderijdag. Maar u kunt hem ook zelf opmeten. Kijk maar eens op www.voetenbank.nl

Overzicht boerderijdagen

Voor de komende tijd staan – voor zover bij ons gemeld – de volgende boerderijdagen op het programma:

De Bontekoe (Richard en Corina de Bont, Sprundel): 18 januari

De Hooge Stoep (Jan Klijnjan en Henriëtte Sabel, Nieuw Balinge): 25 januari 's middags

Bart en Colinda van Dijk, Naarden: 1 februari

Familie Verstraten, Westerbeek: 15 februari vanaf 11 uur

Hus fan Ijocht (Sierd en Joke Deinum-Ensing, Sondel): 22 februari

Cormey Hoeve (familie Lont, Sloodorp): 8 maart van 14 tot 16 uur. (In de lammertijd, dus volop nieuw leven!)

Koos en Monique van der Laan, Kamerik, 29 maart

Familie Kastelijn, Kamerik: 19 april

Familie Spruit, Zegveld: 26 april

Jan en Ellie Saarloos, Drimmelen: 3 mei

Thijs Scholten, Dalfsen: 3 mei

... en is het al weer iets te lang geleden naar uw zin dat uw boer u heeft uitgenodigd, bel hem dan vooral zelf even!

KORT NIEUWS - KORT NIEUW - KORT NIEU - KORT NIEUWS

De volgende vrijwilligersdagen bij de StiM zijn op 18 februari, 18 maart en 15 april (iedere derde dinsdag van de maand, dus). Als u van plan bent te komen helpen, wilt u ons dat dan telefonisch even melden?

— — —

Sally, een van de AEK-koeien bij Gerhard te Voortwis, beviel afgelopen zomer van een dood kalf. Toch kon ze een kalf verzorgen, want ze adopteerde spontaan een ander jong. Helaas werd dat dier - Betje - alsnog wees, want Sally moest om gezondheidsredenen worden geslacht. Betje is nu geadopteerd door de adoptievrienden van Sally. Zo is de cirkel rond.

— — —

Sommige gangbare varkensboeren houden een aantal varkens apart, laten die minder snel groeien en geven ze uitloop. Bij navraag blijkt dat het varkens zijn voor de eigen slacht...

KORT NIEUWS - KORT NIEUW - KORT NIEU - KORT NIEUWS

Klanken - 'n bijzondere ervaring

Met ons zessen wonen we op een melkveehouderijbedrijf in Sondel (Friesland). Wij zitten in omschakeling van een gangbaar naar een ecologisch bedrijf, en staan nu al een poosje op de wachtlijst.

Jarenlang aten wij zelf al bewust natuurvoeding, en dronken ook de koffie en thee van onze collegaboeren en wereldburgers (fair trade). De stap om "over" te gaan paste precies bij ons. De puzzel valt in elkaar.

Al langer kennen we mensen die de gave hebben om helende energie door te geven. Wij denken dan ook dat "groei en evolutie" nodig is voor alle levende wezens. Daar komt bij dat we nogal nieuwsgierig zijn naar positieve krachten.

Zo kwam ook Lucia Hulman bij ons. Lucia werkt bij StiM. Zij heeft helderhorende en -ziende gaven. Na een ronde over het bedrijf, bleek dat alleen wat aardstralen in het land wat storend waren. Omdat we zelf al met energiewerk bezig zijn, konden we dat volgens Lucia zelf oplossen. Ze heeft ons daarvoor de technieken aan de hand gedaan.

Daarna hebben we met ons gezin (4 kinderen tussen 8 en 13 jaar) een klank- en kristalsessie gedaan. Lucia had klankschalen, stenen, knuffels, didgeridoo en een heel imponerende grote gong, en nog veel meer instrumenten.

De kinderen vroegen haar de oren van het hoofd.

Na het uitstellen van alle instrumenten begon Lucia de healing. Wij lagen met z'n allen op de vloer. Lucia componeert de klanken van al die instrumenten. Door de trillingen kan er heling plaatsvinden. Die trillingen werken diep en intensief. (Heling wil niet alleen zeggen: een gezonder lichaam, maar ook een ruimere geest en vooral hart.) Ook werkt deze trilling door naar de dieren en de omgeving.

Wij hebben deze healing als heel bijzonder ervaren, ook om dit te mogen beleven met je eigen gezin.

Sierd, Regina, Akke, Bate, Welmoed Deinum, Joke Ensing

PS. Als je een kaars aandoet en aan wereldvrede denkt, geef je deze energie door. Er is een wereldwijde groep die zondagsavonds om 20.00 uur een vredeskaars aansteekt en een poosje aan vrede denkt.

Als je de kaars dooft, kun je de vlam met je hand pakken en symbolisch je hand op je hart leggen.

Noot van de Stichting

Denkt u: 'dat wil ik op mijn bedrijf ook wel eens ervaren', neem dan gerust contact met ons op!

De Hofnar:
Je kunt boeren wel in vijf categorieën indelen, maar dissidenten vind je overal...